

- тиан «Новомедиа», 2005. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : 12 см. — Систем. требования: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 1995, 98, 2000, XP. — Название с контейнера.
14. *Henrich D.* Internet Evangelism in the 21st Century: A Reader / D. Henrich. — [Б. м.] : Handclasp International, 2007. — 267 p.

Мальвіна Воронова

КРИТИКО-БІОГРАФІЧНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПОРТРЕТ: ПУБЛІЦИСТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ ЖАНРУ

Статтю присвячено жанру критико-біографічного літературного портрета. В ній не лише окреслено основні науково-практичні проблеми жанру, а й досліджено його методологічну та поетикову природу (на тлі різноманітного емпіричного матеріалу). Теоретична концепція жанру (визначення, принцип аналізу, розгляд виражальних засобів) є авторською.

Ключові слова: літературний портрет, літературна критика, критико-біографічний метод.

Статья посвящена жанру критико-биографического литературного портрета. В ней не только очерчены основные научно-практические проблемы жанра, но и исследована его методологическая и поэтическая природа (на фоне разнообразного эмпирического материала). Теоретическая концепция жанра (определение, принцип анализа, рассмотрение выразительных средств) является авторской.

Ключевые слова: литературный портрет, литературная критика, критико-биографический метод.

The article deals with the genre of critical and biographical literary portrait, it outline the principal scientific and practical problems of the genre, but also explore its methodological and poetic nature (against the background of various empirical). Theoretical concept of genre (definition, the principle of analysis, consideration of expressive means) is the author's.

Key words: literary portrait, literary criticism, critical-biographical method.

Актуальність цього дослідження передусім пов'язана з наявною науково-теоретичною проблемою літературного портрета. Попри те, що цей жанр має вікову історію, а його концепцію розробляли такі видатні світові письменники, публіцисти й критики, як Г. Флобер [19],

С. Цвейг [20], А. Моруа [14; 15], Ф. Моріак [13], Г. Гессе [4], В. Вулф [3], Максим Горький [5], М. Цветаєва [21], він так і не набув цілісної теорії.

Досі не існує ні послідовного дослідження генези жанру, ні комплексного вивчення його типів, ні узагальненої методології, ні опису його типових засобів зображення й увиразнення. Засновники й послідовники літературного портрета залишили кожен свою ідеологію та підхід, однак не залишили ні узагальнення, ні інтерпретації, ні навіть опису свого творчого методу. Так, існує концепція французького літературного критика і публіциста А. Моруа («У пошуках Марселя Пруста» [14], «Франсуа Моріак» [15] та ін.), що у своїй ідеологічній основі передбачає вивчення «душевного світу» письменника, заснована на розумінні нерозривної єдності його творчості й життя. І паралельно, не заперечуючи її, — концепція блискучого британського критика й письменниці В. Вулф («Джейн Остен») [3], сконцентрована на вивченні ліричного «Я» письменника, яке перебуває на перетині поетичних (духовних, естетичних) і практичних (життєвих) мотивів.

Абсолютно оригінальна концепція Максима Горького («Сергей Есенин», «М. М. Коцюбинский» та ін.) [5] — засновника російського портретного нарису — полягає у пізнанні героя (письменника) засобом художньої деталі, узагальнення, створення «сюжету» життя (чи епізоду з нього). І поруч, до прикладу, — неповторна, експресивна портретистика М. Цветаєвої («Живое о живом», «Пленный дух» та ін.) [21], зосереджена повністю на авторському — підкреслюємо — пізнанні героя крізь призму власної образної системи. Очевидно, ці розрізнені концепції давно потребують узагальнення, тобто єдиної наукової теорії, отже, намагання її створити (чи хоча б відтворити у певних закінчених наукових тезах) — актуальні.

Особливо гостро постає питання власне українського літературного портрета. Найкращі зразки літературно-критичної публіцистики — спадщина Д. Донцова («Поетка вогнених меж. Олена Теліга» [7]; «Поетка українського рісорджіменту. Леся Українка» [8]), С. Єфремова («Іван Нечуй-Левицький») [9], М. Зерова («Від Куліша до Винниченка. Нариси з новітнього українського письменства») [12] не лише не досліджені, а й маловідомі широкому загалу. А це — величезна прогалина, оскільки, наприклад, літературно-критичні досвіди М. Зерова — блискучий зразок європейської літературної критики, з її інтелектуалізмом та етико-естетичною витонченістю. Спадок М. Зерова, наслідування М. Зерова — це шлях до українського літературно-критичного ренесансу, на який уже так давно очікують.

Актуальним і новітнім є також міждисциплінарне дослідження жанру літературного портрета, який завжди синтезував у собі джерела літературної критики, історії та теорії літератури, публіцистики й філософії (у контексті пізнання особистості та вираження її у слові).

Найменш досліджувана власне *публіцистичність* літературного портрета, а в її межах — його функціонування та естетичне втілення в умовах різних видань. Частково (з огляду на обмеження обсягом статті) це дослідження заповнює наявні наукові прогалини, пропонує аналіз літературних портретів, узятих зі сторінок різноманітних ЗМІ.

Побіжно, оскільки це не є предметом наукового пошуку, зауважимо, що літературний портрет слугує у культурно-комунікаційному дискурсі своєрідним індикатором етичних засад та естетичних уподобань. Його персонажі — носії культурних цінностей, його споживачі — віддзеркалення загального рівня інтелекту й духу нації. Однак сучасна маргінальність літературного портрета (а він зник зі шпальт не лише загальнонаціональних видань, а й з культурологічних) — тривожний сигнал.

Представлена наукова розвідка спирається здебільшого на емпіричний матеріал уже згаданих засновників жанру, власне український матеріал (літературні портрети М. Жулинського [10], Н. Зборовської [11], М. Наєнка [17]), газетно-журнальні літературні портрети й ті праці у сфері літературної критики, що розглядали літературний портрет як жанр (Ю. Бурляй [1], І. Велієв [2], Р. Гром'як [6]).

Щоб уникнути понятійних розбіжностей, зазначимо, що жанром літературного портрета вважаємо цілісний документально-публіцистичний і літературно-критичний текст, в якому розкривається образ письменника. Проведений аналіз різних за форматом зразків літературного портрета дозволяє створити класифікацію літературного портрета, критерієм якої визначити критико-біографічний метод. Отже, виокремлюємо суто біографічні літературні портрети (в основі їх — біографічний метод), критичні літературні портрети (в основі — метод літературної критики), критико-біографічні (вдало поєднують обидва методи)*. У статті зупиняємося докладно на останньому типі як найбільш складному, але й найбільш ефективному з погляду пізнання та відтворення героя.

Основна мета дослідження — описати, схарактеризувати, визначити публіцистичне тло жанру критико-біографічного літературного

* Класифікація і термінологія — авторські.

портрета. Відповідно **об'єктом дослідження** є жанр критико-біографічного літературного портрета, а **предметом** — його функціональні завдання, методологія, поетикові особливості.

Критико-біографічний літературний портрет є найбільш досконалою формою літературного портретування, оскільки дозволяє творити образ письменника в діалектичній єдності творчого та біографічного фактажу. Жанр вирізняється методологічним різноманіттям, структурною розкутістю, містить як раціональне — аналітико-дослідницьке, так і емоційне — художнє джерело.

У критико-біографічному літературному портреті образ героя постає на зламі духовного (вищого, поетичного) і життєвого (історичного, подієвого, почасти буденного) прояву. Важливим завданням портретиста, що працює у цьому жанрі, є пошук єдиного духовного стрижня, який концентрує факти життя і «факти» творчості (теми, ідеї, мотиви, образи).

Н. Зборовська в книзі-портреті «Моя Леся Українка» висловила думку, що письменник має два життя — смертне і поетичне (духовне), і часто вони перебувають у доленосній невідповідності, при цьому творчість — окрема «біографія»: «Вся недолугість реального смертного життя, з його хворобами, нещастями просто відсувається. З'являється новий смисл, нова «біографія», в якій творча людина живе так, як прагне її душа, — поетично і красиво» [11, с. 14]. Взаємозв'язок і взаємопроникнення смертного життя і «життя душі» є тлом, на якому портретист відтворює образ письменника у критико-біографічному літературному портреті.

У тексті портрета «Моя Леся Українка» гармонійно поєднано складний літературознавчий аналіз з теорією психоаналізу й історичною ретроспективою особистості на соціокультурному тлі. Авторка створила портрет особистості у складних психологічних, історичних, творчих, сімейних зв'язках, простежила шлях, яким формувався світ поезії Лариси Косач, шлях терпіння, ніжності, нерозтраченої любові, болю, мужності. Есеїстичний виклад сприяв невимушеності науково-психологічних і літературознавчих асоціацій, розкутості авторських версій, гіпотез щодо характеру поетки, її задумів і душевних поривів, він також спростив поєднання наукового (дослідницького) методу зі стилістичною пристрасністю: «З допомогою методології пригнічувалося моє пристрасне бажання — заговорити рікою слів, в яку не можна було би вступити двічі. Водночас аналітика не заважала реалізації іншого мовлення,

породженого суб'єктивними інтуїтивними відчуттями долі талановитої жінки, яка всім своїм життям і словом виразила фанатичну спрямованість до духовної свободи, пристрасне бажання любові і безмірну погорду до смерті... я свідомо вибрала організацію емоційного пізнання, знаючи напевне, що поряд із моїм текстом, як із текстами моїх колег, залишиться так само жива і ніколи до кінця невичерпна ріка — життя і творчість Лесі Українки» [11, с. 13—16].

Композиційно портрет «Моя Леся Українка» складається із двох частин (умовно: 1) життя і творчість; 2) драматургія). Перша частина поділяється на такі композиційно-змістові блоки: поетеса і родина // роль матері у формуванні особливого психологічного характеру Лесі Українки // хвороба // кохання // сімейне життя // дружба з О. Кобилянською // феномен мужності поетеси // «творчість як божественне безумство». Друга частина присвячена особливостям драматургії Лесі Українки.

Поділ та розмежування життя і творчості не розщеплюють образ, а відобувають у кожному розділі (історичному періоді життя і творчості) нову іпостась поетеси: від терплячої і лагідної дитини до мужньої жінки і вишуканого, аристократичного поета європейського рівня.

Авторське бачення особистості Лесі Українки є психологічно аргументованим і гармонійно-цілісним, а створений образ (подекуди пристрасно, експресивно) позбавлений сухої академічності та маскулінності. Цей критико-біографічний літературний портрет є зразком інтелектуальної літературної критики і портретистики. Драматизм, емоційність, внутрішня напруга цього тексту, а також його історична місія долучають його до найкращих зразків художньої публіцистики.

Із збірок критико-біографічних літературних портретів варто виокремити «Із забуття — в безсмертя» М. Жулинського [10] (портрети П. Куліша, Б. Лепкого, О. Олеся, Г. Чупринки, В. Винниченка, П. Савченка, М. Драй-Хмари, П. Филиповича, Г. Михайличенка, М. Хвильового, В. Поліщука, Є. Плужника, І. Сенченка, Б.-І. Антонича, В. Симоненка, В. Стуса) та «Одержимість» М. Наєнка [17] (портрети В. Еллана-Блакитного, В. Сосюра, Ю. Яновського).

М. Жулинський також дотримувався гармонійного балансу літературознавчого й історико-біографічного аналізу: критичні та біографічні блоки портретів збірки «Із забуття — в безсмертя» логічно чергуються, відтворюючи синтезований образ письменника. Критико-біографічний портрет Василя Стуса, до прикладу, складається із таких композиційно-

змістових блоків: передчуття покликання зі слів самого поета // формування ідейно-естетичних позицій // критична характеристика перших поезій // філософічність поезії В. Стуса // основний конфлікт у поезії та житті // звинувачення у антирадянській діяльності і реальні підстави для того // гнітючий стан у суспільстві і спротив В. Стуса як людини і поета // самвидав, причини його появи // важкі сімейні обставини // виступ у кінотеатрі «Україна» та виключення з аспірантури // В. Стус — різнороб // екзистенціалізм В. Стуса // ізоляція суспільна і психологічна // ідея приреченості і жертвовності в поезії // теми, образи, конфлікти поезій останніх років // доміантні ліричні почуття віри і трагізму.

Образ письменника в портреті постає у діалектиці духовно-творчого і біографічно-життєвого прояву, що дозволяє автору з'ясувати основний духовний конфлікт поета. Стус-поет був схильний до загострено-трагедійного сприйняття світу, що спонукало Стуса-особистість вбачати в житті драматизм, не підкріплений обставинами. Настрій його поезій не завжди відповідав обставинам його життя (особливо — замолоду), іноді, на думку М. Жулинського, поет ніби загострював, нагнітав, згущував трагізм навмисно, оскільки таке було «життя його душі», стан його художньої свідомості. Усе життя поет перебував у сплетінні поетично-вигаданого та реального відчаю. Однак тональність його душі збігалася здебільшого із тональністю його біографії. Власне, М. Жулинський, поєднуючи літературознавчий і біографічний аналіз з поетичними ілюстраціями, підкреслив трагедійний перебіг долі поета й складного становлення особистості. Портретист говорить про екзистенційність свідомості В. Стуса, але й підкреслює, що обставини цілком сприяли відчуттю ізолюваності й приреченості: виключення з аспірантури, хвороби батька і дружини, праця різноробом, відмова Спілки письменників у допомозі, ізоляція в суспільстві. Увесь портрет (добір фактів, логіка викладу, композиційна будова) пронизано ідеєю творчо-життєвої спокути: В. Стус «доріс» своїм трагічним життям до власної творчої уяви, яка змолоду малювала йому трагізм там, де його насправді не було.

До поширених вад критико-біографічного літературного портрета варто віднести описовість, недбало-механічну фіксацію (замість умотивованого відбору й художнього узагальнення) біографічних фактів і критичних узагальнень (позбавлених паралельного біографічного аналізу). Портрети, що не мають ідейного стрижня — концепції Творця й особистості, авторської версії характеру, перетворюються на безбарвні й одноманітні біографічні хроніки.

М. Наєнко у портреті Г. Косинки п. н. «Трепетний як життя» [17] пише про початок творчості письменника: «З-під пера молодого митця одна за одною з'являються короткі новели. Схвильовані, напружені і трепетні (за словами М. Рильського), як саме життя. Кожна наступна річ — нова сходинка до досконалості, до глибинного проникнення в душу нової людини. Важко сказати, яким міг бути його Zenit, якби не передчасна загибель від рук сталінських опричників у 1934 році» [17, с. 32]. У разі, коли портретист дав би бодай найменшу ілюстрацію чи емоційно-образну авторську інтерпретацію «трепетності» Г. Косинки, ця сутність героя, зауважена М. Рильським, стала би драматичним центром портрета, але автор нехтує ілюстративним матеріалом заради описовості, майже механічно повідомляє читача, що його герой був — таким-то, а помер — так-то, що, звісно, не може викликати в аудиторії інтенсивного душевного, емоційного відгуку, на який заслуговує Г. Косинка. Отже, брак публіцистичної майстерності (роботи з творчим і біографічним фактом) призводить до того, що драматизм тексту портрета не відповідає драматизму життя героя і місію портретиста не виконано.

Замало комбінувати критичний і біографічний аналіз у розумінні буквального чергування: факт літературознавчий / факт біографічний. У критико-біографічному портреті необхідно віднайти зв'язок, конфлікт особистості у фокусі життя і творчості. Адже для портретиста важливою є не фіксація, а вивчення руху персонажа: як формувався характер, під впливом яких чинників, як відбувалося духовне становлення митця і як воно позначилося на поетичному світі творчості тощо.

Формально М. Наєнко створював образ Г. Косинки в єдності біографічного і творчого факту, але ця єдність у кінцевому результаті виглядає схематичною, умовною, тому що не відбулося авторського проникнення у матеріал.

Запорукою цілісності є не текст, як стверджують деякі портретисти, вважаючи, що композиційно-графічне поєднання може перерости у психологічно-аналітичне, а ідея-концепція портретиста, яка єднає різні змістові елементи портрета. Більше того, в самому тексті наявність біографічних фактів і критичного аналізу творчості не завжди необхідна. В коротких критико-біографічних портретах, призначених для ЗМІ (і обмежених форматом), нерідко автор, вивчаючи матеріали біографії та літературознавчі концепції, формує цілісний образ митця лише у своїй свідомості, проявляючи його в тексті у вигляді концентрованої харак-

теристики. У такому варіанті критико-біографічного портрета сам рух образу залишається тільки в підтексті, але якщо матеріал було охоплено повно, а гіпотеза особистості психологічно обґрунтована, то образ рухатиметься за рахунок динаміки авторських узагальнень, асоціацій, паралелей і буде — що важливо — правдивим.

До прикладу, критико-біографічний літературний портрет «Труженик неба» (А. де Сент-Екзюпері) К. Москальця, опублікований у газеті «Столичные новости» [16], демонструє цілком вдалу адаптацію жанру до газетного формату — це лаконічний, побудований на узагальненні, якому передувала складна робота з біографічним матеріалом, емоційний і водночас аналітичний портрет. Автор шукав джерело особливого духовного світу Екзюпері, втіленого у творчості і проявленого у житті. Біографію автор використав, умовно кажучи, як путівник у духовний світ письменника. Витонченість, чутливість і делікатність, притаманні Екзюпері та його героям, на думку К. Москальця, були виховані в родині, в особливій атмосфері, що панувала в сім'ї, яку здебільшого створювала мама письменника: *«Она помогла сыну создавать неповторимый лад волшебной вселенной. Именно матери Сент-Экзюперии обязан редкостной утонченностью чувств, отвращением к любой пошлости, лицемерию и снобизму»*. Філософія Сент-Екзюпері, в основі якої — планетарне бачення світу й усвідомлення особливої цінності людини, на переконання автора, зумовлена і сформована під впливом мрії про авіацію (про небо!). Небо, політ, висота як невід'ємна і важлива частина життя вплинули на творче світобачення, духовну ментальність і творчу свідомість письменника.

Використовуючи біографічний метод аналізу, автор відтворив концепцію становлення Екзюпері: біографія (дитинство й авіація) — філософія (гуманізм) — естетика (поетизм).

Духовне «Я» японського письменника Харукі Мураками в портреті «Наша людина в Японії» [18] К. Рильов інтерпретував, спираючись здебільшого на критичний аналіз його романів, але разом з тим в окремий розділ виніс біографічні відомості («Дещо з біографії»), які виконали допоміжну роль — розкрили особливий стиль життя письменника. Біографія у цьому портреті становить окремий композиційно-змістовий блок, вільний для самостійних читацьких тлумачень.

У портреті «Слышатъ — значит видетъ изнутри» Олени Чекан [22] власне літературознавчий та біографічний аналіз не представлено, натомість є узагальнений образ видатного письменника Е. Т. А. Гофмана

на тлі німецького романтизму, гофманівських вигадливих образів та авторського настрою. Лаконічна характеристика німецького романтизму (як такого, що із презирством ставився до всього банального й здорового) переходить у характеристику Гофмана-романтика, що, як і всі романтики, — «вищий і чистіший», але й хворобливіший за класиків. Автор не наводить жодного підтвердження того, що німецький романтизм саме такий, не підкріплює фактами «неврівноваженість» матері Гофмана, не тлумачить, у чому містичність його дядька. Весь фактичний матеріал залишається поза текстом портрета, критичний аналіз авторка також стискає до декількох узагальнених інтерпретацій. Однак при цьому не виникає відчуття недовіри, правдивість і гармонійність образу обумовлені психологічно точною гіпотезою, концепцією життя і творчості Гофмана, виробленою унаслідок текстової роботи.

Досліджені зразки критико-біографічних портретів дають підстави виокремити два способи втілення літературознавчого та біографічного аналізу: 1) текстовий спосіб — текст відтворює факти (життя і творчості) та містить їх прямі аналітичні інтерпретації; 2) підтекстовий спосіб — уся аналітична робота проводиться поза межами тексту, втілюючись у характеристиках, узагальненнях, асоціаціях.

Аналіз типової структури критико-біографічних портретів дозволяє визначити усталені композиційно-змістові блоки жанру: 1) біографічна довідка (передусє текстові чи подається у кінці тексту портрета) охоплює: дитинство // родина // оточення // історичний час, середовище, в яких відбувалося становлення особистості // вплив окремих особистостей на героя // обставини життя, що вплинули на формування характеру та ідейно-естетичної платформи митця; 2) критичний аналіз, якщо він виділений в окремий композиційний блок, включає: письменницьке покликання // письменник та сучасність // письменник та його ідейно-естетична платформа // літературний напрям.

Синтез творчого і життєвого фактажу, компаративний аналіз життєвого й літературного руху письменника є запорукою створення правдивої, психологічно аргументованої *концепції особистості*. Адже творчість акцентує автобіографічний факт, драматизуючи його, переносючи його у світ художньої дійсності, а життєвий образ письменника доповнюється лірикою і красою авторського ліричного героя. Драматургія життя загострює й посилює значення літературних мотивів, обумовлює розуміння душевного стану митця, його настрою, що відкриває читачеві інший вимір для читання та інтерпретації.

Працюючи в жанрі критико-біографічного літературного портрета, важливо широко (але в найдрібніших деталях) бачити життєвий матеріал, вміти аналізувати взаємовплив біографічного і творчого факту, психологічно точно реконструювати особистість Творця на перехресті життєвого факту й художнього образу.

1. *Бурляй Ю. С.* Основи літературно-художньої критики / Ю. С. Бурляй. — К., 1985. — 247 с.
2. *Велиев И.* Литературный портрет: его функция и типология / И. Велиев. — Баку : Элм, 1986. — 159 с.
3. *Вулф В.* Избранное : пер. с англ. / В. Вулф. — М. : Художественная литература, 1989. — 558 с.
4. *Гессе Г.* Письма по кругу : пер. с нем. / Г. Гессе. — М. : Прогресс, 1987. — 400 с.
5. *Горький Максим.* О литературе / Максим Горький. — М. : Советский писатель, 1953. — 867 с.
6. *Гром'як Р. Т.* Історія української літературної критики (від початків до кінця 19 століття) : посіб. для гуманіт. ф-тів вищ. навч. закл. / Р. Т. Гром'як. — Т. : Підручники & посібники, 1999. — 224 с.
7. *Донцов Д.* Поетка вогненних меж. Олена Теліга / Д. Донцов. — Торонто, 1953. — 95 с.
8. *Донцов Д.* Поетка українського рiсорджiмента. Леся Українка / Д. Донцов. — Львів, 1922. — 35 с.
9. *Єфремов С.* Іван Нечуй-Левицький [Електронний ресурс] / С. Єфремов. — Режим доступу: <http://www.utoronto.ca/elul/Nechui/Iefremov.html>.
10. *Жулинський М.* Із забуття — в безсмертя / М. Жулинський. — К. : Дніпро, 1990. — 447 с.
11. *Зборовська Н.* Моя Леся Українка / Н. Зборовська. — Т. : Джура, 2002. — 227 с.
12. *Зеров М.* Від Куліша до Винниченка : нариси з новітнього українського письменства : у 2 т. / М. Зеров. — К. : Дніпро, 1990. — Т. 2: Історико-літературні та літературознавчі праці. — С. 246—491.
13. *Мориак Ф.* Не покоряться ночі : худож. публіцистика : пер. с фр. / Ф. Мориак. — М. : Прогресс, 1986. — 432 с.
14. *Моруа А.* В поисках Марселя Пруста : биография / А. Моруа. — СПб. : Лимбус Пресс, 2000. — 384 с.
15. *Моруа А.* Литературные портреты / А. Моруа. — М. : Прогресс, 1970. — 454 с.
16. *Москалец К.* Труженик неба / Константин Москалец // Столичные новости. — 2004. — № 29.
17. *Наєнко М.* Одержимість / М. Наєнко. — К. : Молодь, 1990. — 180 с.

18. Рильов К. Наша людина в Японії / Костянтин Рильов // День. — 2004. — № 54.
19. Флобер Г. О літературі, мистецтві, письменському труді : письма ; статті : в 2 т. : пер. с фр. / Г. Флобер. — М. : Худож. лит., 1984. — Т. 2. — 503 с.
20. Цвейг С. Збірник творів : в 10 т. / С. Цвейг. — М. : Терра, 1993. — Т. 10. — 732 с.
21. Цветаева М. Збірник творів : в 7 т. / М. Цветаева. — М., 1997. — Т. 4, кн. 1: Вспоминання о сучасниках. — 416 с.
22. Чекан Е. Слышать — значит видеть изнутри / Елена Чекан // Столичные новости. — 2001. — № 3.

Марія Комова

КОМУНІКАЦІЯ МІСТА ЯК УРБАНІСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА: ДО ПОСТАНОВКИ НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ

У статті розглядаються ключові наукові підходи до вивчення соціокультурного контексту функціонування засобів масової інформації в містах — урбаністичному комунікаційному середовищі. Порушується проблема зв'язку комунікації та аудиторії у межах конгломерації.

Ключові слова: аудиторія, вплив, засоби масової інформації, комунікація, місцева влада, урбанізація.

В статье рассматриваются ключевые научные подходы к изучению социокультурного контекста функционирования средств массовой информации в городах — урбанистической коммуникационной среде. Поднимается проблема связи коммуникации и аудитории в пределах конгломерации.

Ключевые слова: аудитория, влияние, средства массовой информации, коммуникация, местная власть, урбанизация.

The key scientific ways of approach to the study of social and cultural context of functioning of mass media in cities — urban communication environment are examined. The problem of connection of communication and audience within the limits of conglomeration is raised.

Key words: audience, influence, mass media, communication, local-authority, urbanization.

Погляди на соціальну природу комунікацій як цілком позбавлену безпосередніх впливів соціокультурних чинників (згадаємо хоча б тео-